

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. К. Д. УШИНСЬКОГО
ЧЕРКАСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА РЕГІОНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ»
АКАДЕМІЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ НАУК
КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКИХ І ПОЛІТИЧНИХ НАУК ЧДТУ**

СОЦІАЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ

**МАТЕРІАЛИ
ХІ Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції
20–21 березня 2025 року
м. Черкаси**

Черкаси

2025

УДК 1:37:316.3:33:504(063)
С70

*Затверджено вченою радою Черкаського
державного технологічного університету,
протокол № 8 від 07.04.2025.*

Відповідальний редактор професор А. І. Бойко.

Упорядник О. І. Астапова-Вязьміна.

Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект :
С70 Матеріали XI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції
(20–21 берез. 2025 р., м. Черкаси) [Електронний ресурс] / упоряд.
О. І. Астапова-Вязьміна ; відп. ред. проф. А. І. Бойко. М-во освіти
і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2025. –
239 с.

У збірнику опубліковано матеріали XI науково-теоретичної конференції «Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект». В центрі уваги авторів – проблемне поле соціальної та політичної філософії: філософське осмислення сучасних освітніх парадигм; трансформації соціокультурної реальності: виклики, ризики, перспективи розвитку; людина інноваційної доби: нові концепти та сучасні рішення; гуманітарна безпека держави як проблема сучасної національної філософії та ін. Зазначені питання розглядаються крізь призму гуманітарних та соціальних технологій, ефективне функціонування яких неможливе без трансформацій суспільного досвіду, аналізу сучасних цивілізаційних викликів, визначення ролі освіти і суспільних наук у процесі формування безпекових позицій людства. Матеріали конференції будуть корисними для здобувачів вищої освіти, а також стануть у нагоді науковцям, освітянам і широкому загалу в осмисленні актуальних викликів суспільства.

УДК 1:37:316.3:33:504(063)

Тексти у збірнику опубліковані на основі матеріалів, наданих авторами, які несуть повну відповідальність за зміст своїх публікацій, точність і коректність посилань, дотримання засад академічної доброчесності. Збережено стилістику оригіналів. Висловлені думки не обов'язково збігаються з позицією організаторів конференції.

©Автори, 2025

З М І С Т

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ

Бойко А. Роль освіти у формуванні стійкості суспільства до гуманітарних криз	8
Іванова І., Боровик Т. Менеджмент освітнього процесу: перспективи використання штучного інтелекту	10
Бородай О. Освіта та критичне мислення як ключові елементи усвідомленого вибору	12
Вашкевич В. Модернізація мовної підготовки майбутніх учителів	14
Голубович І. Гуманітарна експертиза: теоретичні засади та можливості втілення в освітній процес	16
Дольська О. Пошуки місії сучасного університету: контексти та наголоси	18
Дурдо О. Сучасна людина під впливом пропаганди та дезінформації	21
Загородній В., Вовкочин Л. Психолого-педагогічний аспект формування громадянськості молоді в умовах цифровізації суспільства	23
Левченков Є. Формування екологічно орієнтованої освіти в добу штучного інтелекту	26
Луговський О., Чугай Н. Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП «Дизайн і візуальна культура» на кафедрі дизайну ЧДТУ	29
Кришталь А. Технологія штучного інтелекту у площині академічної доброчесності	31
Марущенко О. Соціально-емоційне навчання у вищій медичній школі України: перспективи та виклики	34
Мирошніченко С. Технології управління закладами соціокультурної сфери	35
Мохонько В. Осмислення ролі нейромереж в процесі вивчення креативних дисциплін	38
Рилова О. Інноваційна технологія Edutainment у вищій школі та її вплив на навчання і розвиток здобувачів освіти	40
Петінова О., Комариця Ю. Дистанційні формати освіти та роботи: погляд сучасної молоді (на матеріалах соціологічного дослідження)	42
Проценко М. Значення освіти у формуванні критичного мислення та сприянні соціальній стабільності	45
Трахановський А. Програмування як простір для освітньої рефлексії	48
Утюж І. Філософські та етичні рамки використання систем штучного інтелекту в освіті	50

Олександр ЛУГОВСЬКИЙ,
*кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри дизайну,
Черкаський державний технологічний університет
(м. Черкаси, Україна)*

Наталія ЧУГАЙ,
*кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри дизайну,
Черкаський державний технологічний університет
(м. Черкаси, Україна)*

ПОЄДНАННЯ НАВЧАННЯ І ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ОП «ДИЗАЙН І ВІЗУАЛЬНА КУЛЬТУРА» НА КАФЕДРІ ДИЗАЙНУ ЧДТУ

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу в Черкаському державному технологічному університеті» [1] щорічно на кафедрі дизайну ЧДТУ відбувається оновлення робочих програм навчальних дисциплін освітнього рівня «магістр». Процедурою передбачено обговорення ймовірних змін на засіданнях кафедри та методичної комісії факультету. При цьому змістовне оновлення дисциплін відбувається за рахунок використання нових методик, матеріалів з інновацій в дизайні, а також реакції на вибір студентами власних освітніх траєкторій тощо.

Так, поштовхом до оновлення робочої програми із дисципліни «Універсальний дизайн» [2] стали результати багаторічної співпраці кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету та Черкаської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернат І–ІІІ ступенів Черкаської обласної ради, де навчаються діти з вадами зору (Договір № 35-Д від 04.04.2023). Студенти кафедри були долучені до створення спеціального корекційного обладнання в навчальному процесі учнів з вадами зору згаданого освітнього закладу. Призначення корекційного обладнання – забезпечити пізнавальну діяльність осіб з порушеннями зору, сформувати уявлення про великі, складні, об’ємні предмети, об’єкти. Окрім того таке обладнання використовується для вивчення різних навчальних предметів та під час корекційно-розвиткових занять.

Для проведення повноцінного проєктного процесу, студенти провели дослідження щодо особливостей створення адаптованого до дотикового сприйняття демонстративного матеріалу – тактильних об’ємних макетів. Оскільки під час навчання сліпих дітей учитель часто позбавлений можливостей скористатися класною дошкою та друкованими дидактичними та наочними посібниками, робочими зошитами для загальноосвітніх шкіл, то використання адаптованого до дотикового сприйняття демонстративного матеріалу (тактильних посібників) – стає чи не єдиним засобом унаочнення

навчального матеріалу. Тому студентами кафедри дизайну в різні часи було розроблено кілька тактильних посібників – об’ємних макетів. Серед них – об’ємний макет природного середовища з елементами ландшафту (рисунок 1 а), міст через дамбу (рисунок б), зріз шару земної поверхні з рослинним і тваринним наповненням (рисунок в) та макет основних форм рельєфу земної поверхні (рисунок г). Ці тактильні посібники використовуються учнями та педагогами вищезгаданої школи на уроках природознавства, соціально-побутової орієнтації, географії тощо [3].

а

б

в

г

Рисунок 1. Тактильні макети:

а – макет природного середовища з елементами ландшафту; б – макет переправи через р. Дніпро; в – макет зрізу шару земної поверхні з рослинним і тваринним наповненням; г – макет основних форм рельєфу земної поверхні

Окрім цього, результати співпраці знайшли своє відображення і в кваліфікаційних роботах магістрів за спеціальністю 022 Дизайн освітньої програми «Дизайн і візуальна культура» (2024 р.). Так, поміж представлених до захисту проєктів – дві роботи були присвячені інклюзивному проєктуванню і виконані в межах договору про співпрацю між ЧДТУ та спеціалізованою

школою для дітей з порушенням зору Олени Чорнобай «Специфіка проєктування дидактичного обладнання для дітей з порушенням зору» та Олени Мороз «Специфіка проєктування обладнання для дітей з особливими освітніми потребами» під керівництвом доцентки кафедри дизайну Наталії Чугай. У своїй практичній частині роботи студентки запропонували дидактичне обладнання для дітей, яке може бути використане у навчальному процесі для занять із соціально-побутового орієнтування [4].

Список використаних джерел

1. Положення про організацію освітнього процесу в Черкаському державному технологічному університеті. URL: <http://surl.li/dmanс>.
2. Дизайнери ЧДТУ презентували у Черкаській спеціальній школі перші результати напрацювань у межах нового спільного проєкту. URL: <https://design.chdtu.edu.ua/novosti/dizaineri-chdtu-prezentovali-u-cherkask-.html>.
3. Чугай Н., Яковець І., Луговський О. Тактильні макети як складова корекційно-розвиткових занять. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну», м. Київ, 23 квітня 2020 року. Київ : КНУТД, 2020. У 2 томах. Том 2. С. 340–343.
4. Магістри-дизайнери ЧДТУ успішно захистили кваліфікаційні роботи. URL: <https://design.chdtu.edu.ua/novosti/mag-stri-dizaineri-chdtu-usp-shno-zahist-756.html>

Аліна КРИШТАЛЬ,

кандидат педагогічних наук, доцент,

*Національний університет цивільного захисту України
(м. Черкаси, Україна)*

ТЕХНОЛОГІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПЛОЩИНІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Традиційно перевірка академічних текстів (тези доповідей, наукові статті, навчальні посібники, кваліфікаційні роботи, дисертації тощо) здійснюється із застосуванням спеціалізованих програм з метою виявлення порушень академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, порушення правил цитування тощо) задля вчасного усунення помилок і недопущення подібних порушень у майбутньому. Академічній спільноті знадобився певний час для усвідомлення значення і характеру таких перевірок.

Новим викликом для науковців та освітян стала поява технології штучного інтелекту (ШІ). З одного боку, цей інструмент значно полегшує пошук необхідних джерел інформації і прискорює обробку великих за обсягом текстів, з іншого – негативно впливає на здатність самостійно здійснювати науковий пошук, аналізувати та систематизувати інформацію, особливо якщо дослідницька компетентність ще не сформована. Окрім того, достовірність результатів таких обробок часто ставлять під сумнів, як і питання професійної етики.

Мета дослідження – проаналізувати вплив технології штучного інтелекту на навчально-наукову діяльність.